

Uitvoeringsagenda voor het Landelijk Gebied van Alblasserwaard-Vijfheerenlanden 2024-2027

Inhoud

Inleiding.....	2
A. Taken en activiteiten medewerkers gemeenten 2024-2027	2
B. Projecten gemeenten	4
C. Relevante projecten Regionale Maatschappelijke Agenda 2024	5
Planning.....	6
Benodigd budget	6
Focus houden.....	8
Bijlage 1 Uitgangspunten agrariërs.....	9

Inleiding

De gemeenten Vijfheerenlanden en Molenlanden hebben deze Uitvoeringsagenda voor het Landelijk Gebied gezamenlijk opgesteld. We hebben dit gedaan vanwege onze gedeelde cultuurhistorie, het samenhangend water en bodem systeem en ook omdat waterbeheer, landbouw en agrarisch natuurbeheer op de schaal van Alblasserwaard-Vijfheerenlanden zijn georganiseerd.

We willen werken aan een toekomstbestendig landelijk gebied waarin agrariërs economisch rendabel produceren en iedereen kan genieten van het landschap en de natuur. Verzorgen van vee, gewassen, landschap en natuur zijn waarden die hand in hand gaan in ons gebied. We willen deze voor ons belangrijke waarden graag doorgeven aan de generaties die na ons komen. Deze uitvoeringsagenda beschrijft wat we gaan doen om hieraan te werken. Wereldwijd en in Nederland neemt het oppervlak vruchtbare landbouwgrond af en groeit de bevolking. Dit gegeven maakt voedselproductie meer dan een economische activiteit. De productie van voldoende, gezond en veilig voedsel is een maatschappelijke opgave waaraan de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden een bijdrage wil blijven leveren.

De gemeentelijke landbouwwisies die Molenlanden en Vijfheerenlanden hebben vastgesteld, zijn belangrijke bestuurlijk kaders voor deze uitvoeringsagenda. Verdere kaders komen uit de Omgevingsvisies en het beleid dat daaruit voortvloeit. De landschapvisie van Vijfheerenlanden is een inspiratiebron. De verdere uitwerking van deze uitvoeringsagenda gebeurt in samenhang met de ontwikkeling van het Nationale Programma Landelijk Gebied en de provinciale programma's UPLG en ZH-PLG. Daarover overleggen overheden met agrariërs en andere betrokkenen en vindt ambtelijke en bestuurlijke afstemming in reguliere overleggen en waar nodig aanvullende overleggen plaats. We streven ernaar om zoveel mogelijk gezamenlijke trajecten te doorlopen en afgestemde producten op te leveren. We houden rekening met mogelijke verschillen in de manier waarop de provincies en gemeenten hun rollen invullen. Colleges van Burgemeester en Wethouders van de gemeenten Molenlanden en Vijfheerenlanden besluiten over de inhoud, uitvoering en financiering van de uitvoeringsagenda. Dit betekent dat er ook activiteiten en projecten zijn die niet in beide gemeenten worden uitgevoerd. Veel activiteiten pakken we gezamenlijk op en de overige stemmen we nauw met elkaar af. We kijken daarbij telkens in hoeverre we van elkaar kunnen leren of dingen op termijn van elkaar kunnen overnemen.

We onderscheiden drie manieren om uitvoering te geven aan deze uitvoeringsagenda landelijk gebied 2024-2027.

- A. Taken en activiteiten medewerkers gemeenten 2024-2027.
- B. Projecten gemeenten.
- C. Relevante projecten Regionale Maatschappelijke Agenda 2024.

A. Taken en activiteiten medewerkers gemeenten 2024-2027

Doorgaan of opstarten in 2024

- 1) **Verbinder**: eerste aanspreekpunt en contactfunctionaris namens overheden voor agrariërs die:
  - a. Willen sparren en meer informatie hebben over een duurzaam verdienmodel
  - b. Maatregelen willen nemen om hun bedrijf duurzaam te ontwikkelen. En bijvoorbeeld contact willen leggen met proefbedrijven om mogelijkheden te verkennen.
  - c. Hun bedrijf willen verplaatsen.

- d. Hun bedrijf willen beëindigen en verkennen of ze hun grond en / of milieugebruiksruimte (stikstof, fosfaatrechten) willen inbrengen in gebiedsplannen voor de duurzame ontwikkeling van landbouw en landelijk gebied Alblasserwaard-Vijfheerenlanden.
  - e. Aan de slag willen met duurzame productie en opslag van energie. Bijvoorbeeld door middel van mestvergisting. Bijvoorbeeld Zon op fruit en Initiatief duurzame energie Bleskensgraaf.
- 2) **Boerenwerkgroepen:** ondersteunen boerenwerkgroepen Alblasserwaard en Vijfheerenlanden bij samenwerken met provincies aan ZH-PLG en UPLG. Door bijeenkomsten voor te bereiden, te begeleiden en verslagen te maken. Daarbij ook het ondersteunen van kleinere werkgroepen voor specifieke onderwerpen. Inclusief budget voor ondersteunen boerenwerkgroepen zaalhuur, catering, communicatiemiddelen en inhuur inhoudelijke kennis.
- 3) **Ambtelijke werkgroep NPLG:** vanuit gemeenten met provincies samenwerken aan ZH-PLG en UPLG. Organiseren regiegroep NPLG, bijdragen ambtelijke werkgroepen en inhoudelijk reageren op stukken. En samen uitvoeringsprojecten opzetten en uitvoeren met gebiedspartners.
- 4) **Ondersteunen bestuurlijke inzet Platform Groene Hart (NOVEX):** vanuit gemeente reageren op stukken zoals ruimtelijk perspectief Groene Hart, uitwerking Beleidsbrief Water en bodem sturend.
- 5) **Verdienmogelijkheden:** werken aan het verdienmodel voor natuurinclusieve landbouw door middelen voor de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden aan te vragen:
- a. Scenario ontwikkeling rond water en bodem sturend, landbouwperspectief met de [Ruimtelijke Verkenningen 2023 van het PBL](#) als uitgangspunt. De Landbouwverkenning Alblasserwaard en verkenning provincie Utrecht leveren cijfers daarvoor.
  - b. Lobby bij provincies voor meer budget voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer.
  - c. Lobby voor verweven landbouw en natuur in plaats van scheiden landbouw en natuur.
  - d. Schrijven van voorstellen en aanvragen voor bijvoorbeeld versnellingsgelden Rijk en subsidies en regelingen van provincies, realiseren groenblauwe dooradering en natuurnetwerk Nederland is samenwerking met agrariërs.
  - e. Motie Duurzaam verdienmodel voor agrariërs in Vijfheerenlanden 2-11-2023): Aandacht geven aan:
    - i. Het onderzoeken of een duurzaam verdienmodel ondersteund kan worden door bijvoorbeeld het faciliteren van CO2 opslag in (fruit)bomen, het verwerken van vezelgewassen en waterberging op landbouwgrond tegen een adequate vergoeding.
    - ii. Te verkennen welke rol de gemeente kan spelen bij het ondersteunen van een additioneel verdienmodel.
  - f. Uitvoeringsagenda Recreatie ondersteunen voor wat betreft raakvlakken met landelijk gebied en landbouw. Zie ook <https://www.ontdekdealblasserwaard.nl/>, [Tussen Lek & Linge | Tussen Lek & Linge \(bezoeklekenlinge.nl\)](#)
- 6) **Inrichtingsconvenant en landschapsfonds:** bijdragen aan natuurontwikkeling door een deel van de groenblauwe dooradering en natuurnetwerk Nederland te realiseren op overheidsgronden. Hiervoor een inrichtingsconvenant opstellen en tekenen met gemeenten, provincies, waterschap en Rijk over inrichting en beheer overheidsgronden. Verkennen of inrichting en/of beheer van groenblauwe landschapselementen kan worden gefinancierd met bestaande beheerbudgetten overheden of dat extra middelen nodig zijn, bijvoorbeeld door een landschapsfonds in te richten. Dit in samenhang oppakken met Beheerconvenant Alblasserwaard-Vijfheerenlanden, Programma Groen Groeit Mee, Ruimtelijk kwaliteitsfonds buitengebied en andere programma's. Gemeente Vijfheerenlanden heeft al een kwaliteitsfonds buitengebied.

7) Korte ketens:

- a. Stimuleren van gemeente als klant voor korte ketens in de kantine, op scholen en bijeenkomsten.
  - b. Stimuleren korte keten projecten (bijvoorbeeld Gewoon Anderz).
  - c. Gemeente Vijfheerenlanden Motie: promoten streekproducten 2-11-2023): de contactfunctionaris zal samen met de agrarische sector, vanuit een ondersteunende, stimulerende en faciliterende rol:
    - i. De kennis over én het gebruik van streekproducten vergroten.
    - ii. Een streekmerk op zetten.
    - iii. Zich aan sluiten bij het initiatief 'Dutch Food Week' en de verdere invulling ervan lokaal op pakken.
  - d. Initiatieven vanuit de agrarische sector zelf voor het gebruik van streekproducten te ondersteunen en te stimuleren.
- 8) **Voorstel agrarische dagen of week:** projectplan en begroting voor een agrarische week Alblasserwaard-Vijfheerenlanden maken. Daarbij aansluiten bij [Dutch Foodweek](#), [Fokvee dag Hoornaar](#) en De dag van de agrarische ondernemer.
- 9) **Fruit Tech Campus:** meer verbinding zoeken met de [Fruit Tech Campus](#) om innovaties in de praktijk toe te passen.

Vanaf 2025

- 10) **Landbouwstructuur:** werken aan landbouwstructuurverbetering. Om dit goed te kunnen doen is eerst meer duidelijkheid nodig over de betekenis van de opgaven ZH-PLG en UPLG voor landbouw en landelijk gebied van de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. Naar verwachting kan dat vanaf 2025. Dan lobby bij provincies Utrecht en Zuid-Holland om de Stichting Kavelruil of een andere kavelruil coördinator opdracht te geven om:
- a. Ad hoc kavelruil te stimuleren. Overzicht te hebben van grondeigenaren en bij ontwikkelingen in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden alert te zijn op mogelijkheden voor kavelruil en partijen met elkaar in contact te brengen.
  - b. Te onderzoeken of er onder agrariërs in een of meerdere polders behoefte is aan een structurele ruilverkaveling onder regie van de overheid.

B. Projecten gemeenten

Doorgaan of opstarten in 2024

- 1) **Inzetten voor vergunningen op orde:**
  - a. Vergunningenloket Alblasserwaard voor 2024 en 2025.
  - b. Vijfheerenlanden: ondersteunen agrariërs, provincie Utrecht en omgevingsdiensten bij veehouderij register Utrecht en het zoeken naar oplossingsrichtingen.
- 2) **WIS subsidies:** bodemdaling remmen met behoud van landbouwkundige functie door subsidieaanvragen op te stellen:
  - a. [Subsidieaanvraag bij provincie Utrecht.](#)
  - b. [Subsidieaanvraag bij provincie Zuid-Holland.](#)
- 3) **Mestvergisting Molenlanden:** in Molenlanden onderzoeken we de mogelijkheden om tot een systeem van mestvergisting te komen die substantieel bijdraagt aan N reductie en CO2 reductie bij de veehouderij in Molenlanden. We willen hiertoe ook een subsidieaanvraag indienen voor versnellingsgelden via de provincie Zuid-Holland. Vijfheerenlanden volgt de resultaten en kan op termijn besluiten of dit ook toegepast kan worden in de Vijfheerenlanden.

- 4) **Keukentafelgesprekken Vijfheerenlanden.** De gemeente Vijfheerenlanden en provincie Utrecht willen in 2024 keukentafelgesprekken (laten) uitvoeren. Hierover maken partijen nog afspraken. Keukentafelgesprekken in de Alblasserwaard zijn al uitgevoerd eind 2022 – begin 2023.
- 5) **VAB Beleid:** beleid opstellen voor vrijkomende agrarische bebouwing (VAB). In Molenlanden loopt dit en streven is begin 2024 beleid vaststellen. Vijfheerenlanden zal in 2024 VAB beleid opstellen waarbij lessen van Molenlanden worden meegenomen. Hierbij zal worden samengewerkt met het Gebiedsplatform en zal er aandacht zijn voor ontwikkelruimte voor nevenactiviteiten. Leren van Montfoort.
- 6) **Innovatieve projecten:** ondersteunen innovatieve projecten landbouw, o.a. verdienmodellen, korte ketens, bijdragen aan haalbaarheidsstudies, duurzaam bodembeheer, e.d. Daarbij ook initiatief nemen tot studiegroepen met onderwijs en onderzoek.

Vanaf 2025

- 7) **Omgevingswet:** verkennen nut en noodzaak om de VNG [Handreiking multifunctionele landbouw en de omgevingswet](#) te vertalen naar omgevingsplannen Vijfheerenlanden en gemeenten Alblasserwaard en eventueel project opzetten om dit te doen. Daarbij ook goed afstemmen met ontwikkelingen UPLG en ZH-PLG en daarom in 2025 oppakken.

C. Relevante projecten Regionale Maatschappelijke Agenda 2024

- 1) **Verkenning Grondbank** om vruchtbare gronden voor de landbouw te behouden en natuurinclusieve landbouw te stimuleren en te werken aan opgaven ZH-PLG en UPLG. Het betreft een initiatief uit de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. De bedoeling is grond in te zetten om te extensiveren op een voor de boer rendabele wijze waarmee gelijktijdig gewerkt wordt aan het behalen van maatschappelijke doelen.
- 2) **Pilot waterinfiltratiesystemen BlauwZaam** voortzetten en meer verbinden met andere pilots in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden om opschaling te begeleiden. Leren van pilots om subsidieaanvragen maatregelen in te dienen. Zie onder Projecten WIS subsidies.
- 3) **Grondwater en onderwijs:** grondwaterstanden monitoren met agrariërs, waterschap en studenten Yuverta. LTO Noord heeft vanuit projectgeld peilbuizen en meetapparatuur gekocht en vanuit de RMA ondersteunen we dat de aanleg en monitoren door studenten wordt begeleid door adviseurs om betrouwbare resultaten te krijgen.
- 4) **Gebiedsdeal 5:** procesmatig ondersteunen van [Gebiedsdeal 5](#) door projectleiders te betalen. Gebiedsdeal 5 is een programma van de Gebiedscoalitie Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. Een verzameling van projecten gericht op duurzame gebiedsontwikkeling onder de naam GroenBlauw Verbindt. De projecten in de G5 komen vanuit de samenleving. Voor meer informatie zie <https://www.gebiedsdeal5.nl/>
- 5) **Gebiedsplatform Alblasserwaard-Vijfheerenlanden:** ondersteunen van Gebiedsplatform. Het Gebiedsplatform is een platform voor een grote verscheidenheid aan organisaties in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden, die een bijdrage willen leveren aan het behouden en versterken van het verzorgde agrarische cultuurlandschap
- 6) Inhuur ondersteunen uitvoeringsagenda

Planning

	2024				2025				2026	2027
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1-Q4	Q1-Q4
A Taken en activiteiten (FTE)										
1 Verbinder										
2 Boerenwerkgroepen										
3 Ambtelijke werkgroep NPLG										
4 Platform Groene Hart (NOVEX)										
5 Verdienmogelijkheden										
6 Inrichtingsconvenant en landschapsfonds										
7 Korte ketens										
8 Voorstel agrarische dagen / week										
9 Fruit Tech Campus										
10 Landbouwstructuur										
B Projecten inhuur										
1 Vergunningen op orde										
2 WIS subsidies aanvragen										
3 Mestvergistings Molenlanden										
4 Keukentafelgesprekken Vijfheerenlanden										
5 VAB Beleid Vijfheerenlanden										
6 Innovatieve projecten ondersteunen										
7 VNG Handreiking landbouw omgevingswet										
C RMA uitvoeringsplan 2024										
1 Verkenning grondbank										
2 Pilot WIS BlauwZaam voortzetten										
3 Grondwaterstand en onderwijs										
4 Projectleiders Gebiedsdeal 5										
5 Gebiedsplatform										

Benodigd budget

Taken en activiteiten medewerkers gemeenten

1 FTE voor Molenlanden, 1 FTE voor Vijfheerenlanden (inclusief contactfunctionaris), ½ FTE externe ondersteuning 2024 door Roelof Westerhof (ORG-ID) inhuur vanuit RMA budget (zie punt 6 RMA).

Taken en activiteiten ondersteunen	Budget Vijfheerenlanden ¹	Budget Molenlanden
Budget voor ondersteunen boerenwerkgroepen zaalhuur, catering, communicatiemiddelen en inhuur inhoudelijke kennis en onvoorzien.	2024: € 30.000,- 2025: € 30.000,- 2026: € 30.000,- 2027: € 30.000,-	2024: € 30.000,- 2025: € 30.000,- 2026: € 30.000,- 2027: € 30.000,-

¹ Voor Vijfheerenlanden is de verdeling van de EUR 30.000,- als volgt: EUR 10.000 voor ondersteunen boerenwerkgroepen zaalhuur, catering, communicatiemiddelen en EUR 20.000 EUR voor inhuur inhoudelijke kennis en onvoorzien. Molenlanden heeft hier geen onderverdeling gemaakt.

Projecten gemeenten	Budget Vijfheerenlanden	Budget Molenlanden
1) Vergunningen op orde	2024: FTE, provincie trekt. 2025: FTE, provincie trekt.	2024: € 77.581,- 2025: € 77.581,-
2) WIS subsidies	2024: kosten aanvragen subsidie worden gedekt in aanvraag. Gemeente Vijfheerenlanden staat deels garant voor de proceskosten als aanvraag niet slaagt (max. €10.000,-).	2024: kosten aanvragen subsidie worden gedekt in aanvraag. Gemeente Molenlanden staat garant staan voor proceskosten als aanvraag niet slaagt (max. €20.000,-).
3) Mestvergisting Molenlanden	N.v.t.	Bij de provincie Zuid-Holland wordt een aanvraag om in aanmerking te komen voor versnellingsgelden ingediend.
4) Keukentafelgesprekken Vijfheerenlanden	2024: geen extra budget nodig in/na 2024	Keukentafelgesprekken zijn in 2022 / 2023 gevoerd.
5) VAB beleid Vijfheerenlanden	2024: € 10.000, -	n.v.t.
6) Ondersteunen innovatieve projecten landbouw, o.a. verdienmodellen, korte ketens, e.d.	2024: € 20.000,- 2025: € 20.000,- 2026: € 30.000,- 2027: € 30.000,-	Molenlanden besluit per project om budget toe te kennen. Zie totaal budget in volgende tabel.
7) Handreiking multifunctionele landbouw vertalen naar omgevingsplannen	2025: € 10.000,-	2025: € 10.000,-

Totaal budget per jaar (excl. Projecten RMA)	Vijfheerenlanden	Molenlanden
2024	€ 60.000,-	€ 215.000,-
2025	€ 60.000,-	€ 215.000,-
2026	€ 60.000,-	Nog vast te stellen
2027	€ 60.000,-	Nog vast te stellen

Projecten RMA	RMA 2024 Landbouw	RMA 2024 Landschap
1) Verkenning Grondbank	€ 50.000,-	
2) Pilot waterinfiltratie BlauwZaam voortzetten	De resultaten van de pilot worden begin 2024 helder. We onderzoeken de mogelijkheden om de pilot voort te zetten.	
3) Grondwaterstanden monitoren		€ 25.000,- voor 2024. Voor 2025 en verder zoeken we budget.
4) Projectleiders Gebiedsdeal 5		€ 63.000,-
5) Gebiedsplatform		€ 21.000,-
6) Inhuur ondersteunen uitvoeringsagenda (ORG-ID)	€ 75.000,- (exclusief overheveling uit 2023)	

Focus houden

We werken aan de Uitvoeringsagenda landelijk gebied in een ingewikkelde situatie.

- Onzekerheid over de opgaven en oplossingsrichtingen: Rijk en provincies geven nog niet voor alle opgaven aan wat dit betekent voor de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. Het is voor ondernemers niet duidelijk aan welke maatregelen ze kunnen werken, mogelijk komen er nog andere doelen die andere maatregelen noodzakelijk maken.
- We hebben te maken met twee provincies die inhoudelijk en procesmatig verschillende keuzes maken in aanpak ZH-PLG en UPLG.
- Onduidelijkheid over financiering: Het is onduidelijk wanneer, waarvoor en hoeveel middelen van het Rijk beschikbaar komen voor de provincies en welke keuzes provincies maken bij het verdelen van middelen over gebieden.
- Verschillende regelingen naast elkaar: Generiek beleid van Nitraatrichtlijn (afbouw derogatie), GLB beleid lagere vergoedingen voor Ecoregelingen, verplichte bufferstroken mestwetgeving maakt het voor ondernemers moeilijker om gebiedsgerichte maatregelen te nemen en ondermijnt draagvlak voor gebiedsgericht maatwerk. In aanvulling daarop bestaat het risico dat de Rijksoverheid de provinciale programma's landelijk gebied onvoldoende vindt, of te duur en toch voor generiek beleid kiest. Het is nog maar de vraag of overheden en ondernemers in 2024 voldoende dicht bij elkaar komen om al aan gebiedsplannen voor provinciale programma's te werken.

Op veel van deze aspecten heeft de gemeente geen of weinig invloed en moeten we adaptief inspelen op ontwikkelingen. Om dit te kunnen doen is goed overleg nodig binnen en tussen de betrokken partijen.

Daarvoor hebben we de organisatie goed staan en gaan we uit van de volgende 4 speerpunten:

- **Vergunningen** op orde: we blijven belang en urgentie van vergunningen op orde benadrukken en werken actief aan inventariseren van de situatie. We ondersteunen agrariërs om met oplossingen te komen en houden gesprek met provincies en ondernemers gaande. Het werken aan oplossingen voor de vergunningenproblematiek is de belangrijkste bouwsteen voor de bereidheid om te werken aan gebiedsplannen
- **Kansrijke project ideeën ondernemers oppakken** vanuit verdienmogelijkheden en kansen opgaven.
- **Remmen bodemdaling en veenoxidatie**: benutten kansen subsidieverordeningen voor maatregelen. We nemen als gemeenten initiatief om met ondernemers en andere partijen subsidies aan te vragen voor waterinfiltratiesystemen. We hebben tijd beschikbaar om partijen bij elkaar te brengen en kunnen vanuit de gemeente de aanvragen doen.
- **Agenderen behoefte gebied en agrariërs**: ambtelijk en bestuurlijk hebben we goede contacten met agrariërs en we kunnen urgente ontwikkelingen en behoeften agenderen bij provincies en het Rijk. We blijven bestuurlijk en ambtelijk oplossingen vanuit het gebied aandragen en zetten die op de goede plekken in de schijnwerpers. Daarbij verwijzen we naar de 13 uitgangspunten vanuit het gebied voor werken aan gebiedsplannen die door boeren zijn aangedragen (zie bijlage).

Bijlage 1 Uitgangspunten agrariërs

Uitgangspunten voor een gesprek van boeren met de provincie over een Gebiedsplan Alblasserwaard (12-10-2022)

Uitgangspunt	Toelichting
1. Alle boeren moeten op een gelijkwaardige manier kunnen nadenken over hun toekomst en dat betekent dat er een oplossing komt voor PAS melders en interimmers	We willen dat alle boeren op een gelijke manier kunnen werken aan hun toekomst. Zonder een duidelijke vergunning staan bedrijven stil omdat bijvoorbeeld banken geen lening verstrekken aan PAS melders en interimmers. De overheid maakt volgens eerder gedane toezeggingen ruimte voor PAS melders en interimmers.
2. De stikstofreductie moet ten goede komen aan de landbouw, natuur en woningbouw in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden	We willen afspraken maken over een stikstofladder voor besteding van stikstofruimte: 1) landbouw; 2) natuur; 3) woningbouw in de Alblasserwaard. Latente ruimte in vergunningen niet afpakken. Verder moeten alle sectoren leveren en niet alleen de landbouw.. De Rotterdamse Haven en Schiphol hebben hun eigen opgave voor wat betreft stikstofreductie.
3. Kaartje richtinggevende emissiereductiedoelstellingen uit de Startnotitie moet van tafel blijven	Minister van de Wal heeft toegezegd dat kaart 1 richtinggevende emissiereductiedoelstellingen voor gebieden van tafel is. Dat moet zo blijven.
4. Voor een toekomstbestendige sector die kan bijdragen aan natuur en landschap; streven we naar functiecombinaties van landbouw en natuur in plaats van harde functiescheiding en / of zoning.	Het plan moet bijdragen aan een toekomstbestendige landbouw én aan de duurzame ontwikkeling van de Alblasserwaard. Met dit uitgangspunt onderzoeken we welke kansen er liggen om bij te dragen aan het halen van landelijke doelen voor natuur, water en klimaat. Dit betekent dat er een sterke boerenstand moet zijn die een bijdrage aan het landschap kan blijven leveren. De harde functiescheiding tussen landbouw en natuur (N2000, NNN) helpt niet om deze rol te spelen. De meeste N2000 gebieden vragen immers ook om een vorm van extensief agrarisch beheer.
5. De overheid gaat niet op de stoel van de ondernemer zitten door generieke maatregelen af te dwingen. Het is wel de bedoeling dat elke boer bijdraagt aan doelen voor natuur, water en klimaat.	Diversiteit geeft ruimte voor innovatie. De overheid moet niet op de stoel van de ondernemer gaan zitten. Het is wel de bedoeling dat elke boer doet wat kan. Er is behoefte aan een palet van maatregelen waaruit ondernemers kunnen kiezen.
6. Elk bedrijf moet voldoende tijd krijgen om maatregelen te nemen	Per bedrijf is maatwerk nodig om maatregelen in de bedrijfsvoering in te passen. Over timing van maatregelen kunnen we met ondernemers goede afspraken maken die passen bij de ontwikkeling en het investeringsritme van het bedrijf. Maatregelen moeten passen bij de levensloop en carrière van de boer en financiering van het bedrijf. Dit kunnen we bijvoorbeeld opnemen in een bedrijfsontwikkelplan.

7. Steun aan maatregelen door overheid op langere termijn is noodzakelijk om juridische en financiële onzekerheden rond maatregelen weg te nemen	Boeren missen op dit moment zekerheid over de emissiefactoren op de RAV lijst en langdurige afspraken over agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Dit zijn twee voorbeelden van gebrek aan steun vanuit de overheid. We hebben per maatregel voldoende financiële, juridische steun en investeringszekerheid nodig en daarover willen we goede afspraken maken die passen bij de maatregelen die we kunnen nemen. We hebben afspraken nodig die niet veranderen met nieuwe bestuurders. Kunnen we een convenant maken waarin we wederzijds vertrouwen uitspreken.
8. We verwachten van de overheid een bredere kijk dan stikstof	Er zijn middelen nodig om aan water, klimaat en natuur te werken. Het moet duidelijk zijn welke middelen gebruikt mogen worden om het doel te halen. Als de aanpak geld kost dan moeten daar euro's tegenover staan.
9. Duidelijkheid over criteria voor goedkeuren plan	We willen duidelijkheid over de manier waarop de provincie ons plan en de plannen van andere gebieden beoordeelt zodat we een plan kunnen maken dat op financiering kan rekenen. We zitten nu met een woud van doelstellingen en onduidelijke peildata voor opgaven. We moeten afspreken dat we de meetellingen als juridische basis kunnen nemen. Daaronder staat de handtekening van de boer.
10. Duidelijkheid over peildata van opgaven: wat is het vertrekpunt & gewenste situatie	Voorstel: zet alle doelen maar op 2035 dan kunnen we er samen naar toe werken. Het is belangrijk om de getallen op orde te hebben en dat kan alleen als we op gebiedsniveau duidelijke peildata afspreken om vertrekpunt te bepalen. Die getalsmatige onderbouwing ontbreekt nog. Ook moet duidelijk zijn welke invloed boeren hebben en welke andere partijen moeten bijdragen.
11. Rekening houden met wat boeren al hebben gepresteerd	Sinds 2018 heeft de landbouw in de Alblasserwaard al stappen gezet en die moeten we zichtbaar maken. Ook stikstof van bedrijven die zijn gestopt of minder koeien hebben moeten we meerekenen en inboeken.
12. Monitoren, registreren en juridisch borgen van resultaten op bedrijfsniveau	Onderzoek laat zien dat er veel mogelijk is met voer en management maatregelen. Deze maatregelen zijn op dit moment nog niet juridisch 'in te boeken' als stikstofwinst van de sector. Voor halen van de stikstofdoelen is het belangrijk dat dit snel wel mogelijk wordt.
13. Duidelijkheid over wat andere sectoren bijdragen	De emissies van andere sectoren moet ook naar beneden en allen moeten evenredig bijdragen. We willen ook weten wat de bijdrage van externe invloeden zoals bijvoorbeeld ganzen is aan de problemen van natuur- en waterkwaliteit. En hoe natuurbeheerplannen en TBO's meetbaar beter bijdragen aan instandhoudingsdoelstellingen van N2000 gebieden.